

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z PRZYRODY
DLA KLASY IV
W ROKU SZKOLNYM 2024/2025

I. PODSTAWY PRAWNE

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 Prawo Oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59, tekst jednolity z dnia 19 czerwca 2019 Dz. U. 2019 poz. 1148 i 1078)
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U.2019 poz. 372)
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. 2019 poz. 373)

II. CELE OCENIANIA

1. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania w przypadku dodatkowych zajęć edukacyjnych.
2. Ocenianie wewnątrzszkolne ma na celu:
 - 1) informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz o postępach w tym zakresie;
 - 2) udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie uczniowi informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć;
 - 3) udzielanie uczniowi wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju
 - 4) motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu;
 - 5) dostarczenie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce, zachowaniu oraz szczególnych uzdolnieniach ucznia;

- 6) umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno – wychowawczej.
- 7) monitorowanie pracy ucznia.

III. OGÓLNE USTALENIA

1. Ocenianie bieżące w klasach IV-VI odbywa się zgodnie z następującą skalą:
 - 1) stopień celujący – 6
 - 2) stopień bardzo dobry – 5
 - 3) stopień dobry – 4
 - 4) stopień dostateczny – 3
 - 5) stopień dopuszczający – 2
 - 6) stopień niedostateczny – 1
2. Oceny bieżące rejestrowane są w dzienniku elektronicznym za pomocą odpowiedników cyfrowych podporządkowanych w/w skali.
3. Dopuszcza się nieprzygotowanie do lekcji, odnotowywane w dzienniku minusem (-), uzyskanie trzech minusów skutkuje postawieniem oceny niedostatecznej.
4. Dopuszcza się stosowanie znaków (+), (-) w ocenianiu bieżącym.

IV. OBSZARY AKTYWNOŚCI UCZNIÓW:

- Rozumienie pojęć przyrodniczych
- Stosowanie języka przyrodniczego
- Samodzielne lub w grupie przeprowadzanie doświadczeń
- Samodzielne lub w grupie przeprowadzanie obserwacji, wnioskowań
- Stosowanie zdobytej wiedzy i umiejętności w sytuacjach typowych.
- Rozwiązywanie zadań problemowych.
- Prace projektowe i długoterminowe.
- Aktywność na lekcji i poza nią oraz wkład pracy ucznia.

- Praca w grupach.
- Prowadzenie ćwiczeń

V. OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA

1. Ustala się następujące ogólne kryteria osiągnięć edukacyjnych ucznia klas IV-VIII:

1) stopień **celujący** otrzymuje uczeń, który:

- a) który opanował wszystkie treści i umiejętności określone programem nauczania,
- b) samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia,
- c) biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania w danej klasie, stosuje rozwiązania nietypowe, rozwiązuje zadania wykraczające poza program nauczania w danej klasie,
- d) jest laureatem konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim,
- e) posiada udokumentowane osiągnięcia lub wzorową opinię organizacji pozaszkolnych (dotyczy wychowania fizycznego i przedmiotów artystycznych);

2) stopień **bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania przedmiotu w danej klasie,
- b) sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte programem nauczania, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach,
- c) systematycznie przygotowuje się do lekcji i odrabia zadania domowe;
- d) aktywnie uczestniczy w lekcjach;

3) stopień **dobry** otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie na poziomie przekraczającym poziom podstawowy,
- b) poprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne,
- c) systematycznie przygotowuje się do lekcji i odrabia zadania domowe,
- d) aktywnie, na miarę swoich możliwości, uczestniczy w lekcjach;

4) stopień **dostateczny** otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie na poziomie podstawowym, pozwalającym na uzyskiwanie wiedzy z danego przedmiotu w ciągu dalszej nauki,

b) rozwiązuje typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o średnim stopniu trudności;

5) stopień **dopuszczający** otrzymuje uczeń, który:

a) ma braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności, ale braki te nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy z danego przedmiotu w ciągu dalszej nauki,

b) rozwiązuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o niewielkim stopniu trudności, czasami z pomocą nauczyciela;

6) stopień **niedostateczny** otrzymuje uczeń, który:

a) nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,

b) nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności.

VI. NARZEDZIA POMIARU OSIĄGNIĘĆ UCZNIA I SPOSOBY OCENIANIA WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI, (np.: praca klasowa (test, sprawdzian), kartkówka, odpowiedź ustna, zeszyt, praca na lekcji, praca w grupie, praca dodatkowa, projekt).

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DO POSZCZEGÓLNYCH FORM AKTYWNOŚCI

1. Ustala się wewnątrzszkolne zasady przeprowadzania pisemnych prac kontrolnych (prac klasowych, sprawdzianów, testów):

1) za pisemną pracę kontrolną uznaje się sprawdzian wiadomości lub umiejętności obejmujący określony zakres materiału, wynikający ze struktury programu nauczania danych zajęć edukacyjnych, poprzedzony powtórzeniem materiału, obejmujący więcej niż 3 jednostki lekcyjne;

2) pisemne prace kontrolne powinny być zapowiedziane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, a ich przewidywany termin zaznaczony w dzienniku elektronicznym lub lekcyjnym;

3) prace kontrolne są obowiązkowe dla wszystkich uczniów; jeżeli uczeń nie napisze pracy klasowej w terminie, powinien ją napisać w terminie późniejszym, uzgodnionym z nauczycielem;

4) uczeń może poprawić ocenę z pracy klasowej w terminie uzgodnionym z nauczycielem, zgodnie z zasadami poprawiania ocen określonymi w Przedmiotowych Systemach Oceniania;

5) w danym dniu klasa może pisać jedną pracę klasową, a w ciągu tygodnia nie więcej niż trzy;

6) na zakończenie semestru nie przewiduje się końcowej (zaliczeniowej) pracy kontrolnej;

7) prace klasowe nauczyciel powinien poprawić i ocenić w terminie do dwóch tygodni.

8) Przy ocenianiu prac kontrolnych (prac klasowych, sprawdzianów, testów) punktowanych stosuje się następujące jednolite kryteria ocen:

a) poniżej 39% punktów niedostateczny

b) 40% – 49% dopuszczający

c) 50 %– 74% dostateczny

Szkoła Podstawowa nr 8
im. gen. Juliana Filipowicza
w Otwocku

- d) 75 %– 89% dobry
- e) 90 %– 99% bardzo dobry
- f) 100% celujący

2. Odpowiedź ustna: to ustne sprawdzenie wiedzy obejmujące zakres materiału nawiązujący do tematyki z poprzednich trzech lekcji. Termin odpowiedzi nie jest podawany do wiadomości ucznia. Uczeń ma czas na zastanowienie się. Odpowiedź ucznia trwa około 5-10 min.

3. Praca w grupie to umiejętność organizacji pracy zespołowej, aktywny udział w dyskusji, twórcze rozwiązywanie problemu, pełnienie różnych ról w zespole, dbałość o końcowe efekty pracy zespołu. W określonych wypadkach wyniki pracy grupowej są prezentowane przez wybrane osoby na forum klasy.

4. Praca na lekcji to aktywność ucznia na zajęciach, np. ćwiczenia pisemne, wykonanie kart pracy, praca z mapą, udział w dyskusjach dotyczących tematu lekcji.

5. Kartkówka to pisemne sprawdzenie wiedzy, obejmujące zakres materiału z jednej, dwóch lub trzech ostatnich lekcji (zgodnie z WSO). Kartkówki nie muszą być wcześniej zapowiadane.

7. Zeszyt - oceniana jest jego zawartość , zapisy notatek, estetyka – raz w semestrze.

8. Prace dodatkowe to wszelkie prace nadobowiązkowe, np.: plakaty, projekty, opisy i analizy samodzielne prowadzenie badań i doświadczeń przyrodniczych, działania na rzecz środowiska przyrodniczego, aktywny udział w konkursach przedmiotowych. Wszystkie prace dodatkowe, ich przeznaczenie i sposób prezentacji na forum klasy oraz sposoby oceniania są konsultowane z nauczycielem.

VII. ŚRÓDROCZNE I ROCZNE OCENIANIE UCZNIÓW

1. Klasyfikacja śródroczna polega na podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia z zajęć edukacyjnych i zachowania ucznia w pierwszym półroczu oraz ustaleniu śródrocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i śródrocznej oceny zachowania.
2. Oceny śródroczne są ustalane na 10 dni przed końcem półrocza.
3. Klasyfikację śródroczną przeprowadza się tydzień przed końcem półrocza.

Szkoła Podstawowa nr 8
im. gen. Juliana Filipowicza
w Otwocku

4. Jeżeli w wyniku klasyfikacji śródrocznej stwierdzi się, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi lub utrudni kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej szkoła stwarza uczniowi szansę uzupełnienia braków poprzez :

- a) zindywidualizowaną pracę z uczniem na lekcjach,
- b) współpracę z domem rodzinnym poprzez częstszy kontakt nauczyciela z rodzicem telefoniczny i elektroniczny,
- c) zorganizowanie pomocy grup koleżeńskich,

5. Klasyfikację śródroczną i roczną przeprowadza się w skali o której mowa w pkt. III.1.

VIII. SPOSOBY INFORMOWANIA UCZNIÓW I RODZICÓW O INDYWIDUALNYCH OSIĄGNIĘCIACH

- 1) ocena z odpowiedzi ustnej jest oceną jawną dla ucznia i zespołu klasowego i powinna być każdorazowo uzasadniona krótkim słownym komentarzem,
- 2) oceny z prac pisemnych opatrzone są komentarzem słownym wskazującym uczniowi i jego rodzicom, co zrobił dobrze, a nad czym ma pracować i ewentualnie uzasadnione punktacją,
- 3) rodzice (prawni opiekunowie) są informowani są o ocenach dziecka poprzez: wpis do zeszytu przedmiotowego oraz poprzez dziennik elektroniczny.
- 4) o ocenach, postępach i osiągnięciach lub niepowodzeniach dziecka rodzice są informowani w trakcie zebrań z rodzicami, dni otwartych, poprzez kontakt telefoniczny, w wyjątkowych przypadkach poprzez wysłanie listu poleconego.

IX. ZASADY POPRAWIANIA BIEŻĄCYCH OCEN CZĄSTKOWYCH

Daną ocenę można poprawić tylko raz i nie później niż w ciągu 2 tygodni od otrzymania tej oceny. Możliwe jest poprawienie tylko oceny z pracy klasowej.

X. WARUNKI UZYSKANIA OCENY WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ

1. Ogólne warunki wynikające ze statutu szkoły:
 - 1) Uczeń klas IV–VIII ma możliwość starania się o poprawienie przewidywanej oceny klasyfikacyjnej o jeden stopień, o ile spełnione są jednocześnie następujące warunki:
 - a) ponad 50% ocen z prac klasowych jest wyższych od przewidywanej oceny klasyfikacyjnej

- b) uczeń systematycznie odrabia prace domowe,
- c) prace klasowe i zapowiedziane sprawdziany pisze w pierwszym terminie.
- 2) Wniosek o uzyskanie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej uczeń składa do nauczyciela tych zajęć.
- 3) Nauczyciel jest zobowiązany rozpatrzyć wniosek w terminie 2 dni i poinformować ucznia o decyzji.
- 4) W celu uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych po spełnieniu warunków, o których mowa w ust. 7 uczeń jest zobowiązany do napisania sprawdzianu obejmującego te partie materiału, z których uzyskał oceny niższe niż ta, o którą się ubiega.

XI. ZASADY WSPÓŁPRACY Z UCZNIAMI, RODZICAMI I PEDAGOGIEM/PSYCHOLOGIEM SZKOLNYM W CELU POPRAWY NIEZADOWALAJĄCYCH WYNIKÓW NAUCZANIA:

1. Ustalenie wspólnie z uczniem jakie partie materiału wymagają nadrobienia – pisemna informacja dla rodziców.
2. Ustalenie, w jaki sposób zaległości mają zostać nadrobione:
 - a) pomoc koleżeńska,
 - b) pomoc nauczyciela,
 - c) praca własna wraz z rodzicami.
3. Ustalenie z uczniem i rodzicami formy zaliczenia materiału.
4. Współpraca z pedagogiem szkolnym:
 - a) wspólne ustalanie sposobu pracy z uczniami mającymi problemy dydaktyczne i wychowawcze.

XII. WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE ŚRÓDROCZNE I ROCZNE OCENY KLASYFIKACYJNE W TYM WYMAGANIA DLA UCZNIÓW Z OPINIAMI I ORZECZENIAMI PPP (tabela w załączeniu)

WYMAGANIA EDUKACYJNE

z przyrody dla klasy IV

Ocena	Dział/rozdział programu nauczania	Wymagania na ocenę śródroczną z uwzględnieniem treści nauczania	Wymagania na ocenę roczną z uwzględnieniem treści nauczania
celujący	Badam i poznaję przyrodę	● podaje przykłady znanych przyrodników ● przewiduje skutki użycia substancji niebezpiecznych w niewłaściwy sposób ● proponuje własny regulamin pracowni w oparciu o poznane na lekcji zasady bezpieczeństwa ● planuje obserwację pozwalającą na użycie min trzech zmysłów do poznawania wybranego elementu przyrodniczego ● samodzielnie planuje doświadczenie, stawia hipotezę i problem badawczy ● samodzielnie wykonuje zielnik proponuje własną listę ciał sprężystych, kruchych i plastycznych, które może spotkać w życiu codziennym ● podaje przykłady miejsc i sytuacje z życia codziennego, gdzie możemy zaobserwować różną wielkość widnokregu ● wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich ● wymienia wszystkie sposoby wyznaczenia kierunku północnego ● wyjaśnia, czym różni się busola od kompasu ● wskazuje zależność między gnomonem a działaniem zegarów słonecznych	● podaje przykłady znanych przyrodników ● przewiduje skutki użycia substancji niebezpiecznych w niewłaściwy sposób ● proponuje własny regulamin pracowni w oparciu o poznane na lekcji zasady bezpieczeństwa ● planuje obserwację pozwalającą na użycie min trzech zmysłów do poznawania wybranego elementu przyrodniczego ● samodzielnie planuje doświadczenie, stawia hipotezę i problem badawczy ● samodzielnie wykonuje zielnik proponuje własną listę ciał sprężystych, kruchych i plastycznych, które może spotkać w życiu codziennym ● podaje przykłady miejsc i sytuacje z życia codziennego, gdzie możemy zaobserwować różną wielkość widnokregu ● wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich ● wymienia wszystkie sposoby wyznaczenia kierunku północnego ● wyjaśnia, czym różni się busola od kompasu ● wskazuje zależność między gnomonem a działaniem zegarów słonecznych

		● korzysta z GPS, np. w telefonie, do wskazania własnego położenia	● korzysta z GPS, np. w telefonie, do wskazania własnego położenia
bardzo dobry		● wyjaśnia, czym zajmuje się każda z dziedzin nauk przyrodniczych (biologia, geografia, chemia, fizyka) ● rozpoznaje i wyjaśnia zagrożenia, odczytując piktogramy umieszczone na opakowaniach różnych substancji ● planuje własną pracę w oparciu o zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni ● wyjaśnia funkcję zmysłów w poznawaniu przyrody ● dowodzi zasadności systematyczności obserwacji przyrodniczych ● uzasadnia potrzebę dokumentowania obserwacji przyrodniczych ● planuje doświadczenie, które ma na celu potwierdzenie lub zaprzeczenie stawianej hipotezy ● analizuje doświadczenia i przewiduje stawianą hipotezę oraz problem badawczy ● prawidłowo opisuje wykonywane doświadczenia ● potrafi dowieść, że różne przedmioty, np. szkolna ławka, są materią ● omawia obieg wody w przyrodzie ● bada właściwości ciał i określa ich charakter ● przyporządkowuje nieznaną substancję do ciał plastycznych, sprężystych lub kruchych na podstawie jej właściwości ● wyjaśnia, od czego zależy zasięg widnokregu	● wyjaśnia, czym zajmuje się każda z dziedzin nauk przyrodniczych (biologia, geografia, chemia, fizyka) ● rozpoznaje i wyjaśnia zagrożenia, odczytując piktogramy umieszczone na opakowaniach różnych substancji ● planuje własną pracę w oparciu o zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni ● wyjaśnia funkcję zmysłów w poznawaniu przyrody ● dowodzi zasadności systematyczności obserwacji przyrodniczych ● uzasadnia potrzebę dokumentowania obserwacji przyrodniczych ● planuje doświadczenie, które ma na celu potwierdzenie lub zaprzeczenie stawianej hipotezy ● analizuje doświadczenia i przewiduje stawianą hipotezę oraz problem badawczy ● prawidłowo opisuje wykonywane doświadczenia ● potrafi dowieść, że różne przedmioty, np. szkolna ławka, są materią ● omawia obieg wody w przyrodzie ● bada właściwości ciał i określa ich charakter ● przyporządkowuje nieznaną substancję do ciał plastycznych, sprężystych lub kruchych na podstawie jej właściwości ● wyjaśnia, od czego zależy zasięg widnokregu ● określa położenie obiektów względem siebie, posługując się nazwami głównych kierunków świata

		• określa położenie obiektów względem siebie, posługując się nazwami głównych kierunków świata • podaje nazwy pośrednich kierunków świata • podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych • samodzielnie wyznacza kierunki za pomocą gnomonu • ocenia dokładność i łatwość wyznaczania północy za pomocą kompasu i gnomonu	• podaje nazwy pośrednich kierunków świata • podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych • samodzielnie wyznacza kierunki za pomocą gnomonu • ocenia dokładność i łatwość wyznaczania północy za pomocą kompasu i gnomonu
dobry		• wymienia wszystkie dziedziny nauk przyrodniczych • podaje definicję przyrody • wymienia wszystkie źródła wiedzy przyrodniczej • podaje przykłady substancji niebezpiecznych w swoim otoczeniu • wymienia narządy zmysłów • dobiera odpowiedni zestaw przyrządów do planowanego badania lub obserwacji przyrodniczej • podaje cechy obserwacji przyrodniczej • stosuje odpowiednią kolejność działań podczas planowania doświadczenia • stawia bezbłędnie hipotezę • planuje proste doświadczenie, np. sprawdzające rozpuszczalność różnych substancji w wodzie • porównuje stany skupienia, biorąc za podstawę odległości między cząsteczkami na rysunku lub schemacie • podaje inne niż w podręczniku przykłady ciał kruchych, sprężystych i plastycznych	• wymienia wszystkie dziedziny nauk przyrodniczych • podaje definicję przyrody • wymienia wszystkie źródła wiedzy przyrodniczej • podaje przykłady substancji niebezpiecznych w swoim otoczeniu • wymienia narządy zmysłów • dobiera odpowiedni zestaw przyrządów do planowanego badania lub obserwacji przyrodniczej • podaje cechy obserwacji przyrodniczej • stosuje odpowiednią kolejność działań podczas planowania doświadczenia • stawia bezbłędnie hipotezę • planuje proste doświadczenie, np. sprawdzające rozpuszczalność różnych substancji w wodzie • porównuje stany skupienia, biorąc za podstawę odległości między cząsteczkami na rysunku lub schemacie • podaje inne niż w podręczniku przykłady ciał kruchych, sprężystych i plastycznych

		● wyjaśnia, dlaczego obserwator jest zawsze w środku widnokregu ● posługuje się pełnymi nazwami oraz skrótami głównych kierunków świata ● przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych ● wyjaśnia, w jaki sposób wyznaczyć północ za pomocą Gwiazdy Polarnej i własnego cienia ● samodzielnie wyznacza kierunki za pomocą kompasu ● wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu, posługując się instrukcją	● wyjaśnia, dlaczego obserwator jest zawsze w środku widnokregu ● posługuje się pełnymi nazwami oraz skrótami głównych kierunków świata ● przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych ● wyjaśnia, w jaki sposób wyznaczyć północ za pomocą Gwiazdy Polarnej i własnego cienia ● samodzielnie wyznacza kierunki za pomocą kompasu ● wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu, posługując się instrukcją
dostateczny		● wyjaśnia, czym jest przyroda ● wymienia trzy źródła wiedzy przyrodniczej ● rozpoznaje niektóre piktogramy substancji niebezpiecznych na rysunkach lub fotografiach ● wymienia zapisy regulaminu pracowni przyrodniczej ● wyjaśnia zastosowanie zmysłów w poznawaniu przyrody ● podaje przykład obserwacji przyrodniczej opartej na własnym otoczeniu ● wyjaśnia zasadę wykorzystania dowolnego przedmiotu, np. lupy, do dokonywania badań przyrodniczych ● wyjaśnia różnice między doświadczeniem a eksperymentem ● poprawnie formułuje problem badawczy ● odróżnia próbę kontrolną od próby badawczej ● stosuje zasady bezpiecznej pracy podczas wykonywania doświadczeń	● wyjaśnia, czym jest przyroda ● wymienia trzy źródła wiedzy przyrodniczej ● rozpoznaje niektóre piktogramy substancji niebezpiecznych na rysunkach lub fotografiach ● wymienia zapisy regulaminu pracowni przyrodniczej ● wyjaśnia zastosowanie zmysłów w poznawaniu przyrody ● podaje przykład obserwacji przyrodniczej opartej na własnym otoczeniu ● wyjaśnia zasadę wykorzystania dowolnego przedmiotu, np. lupy, do dokonywania badań przyrodniczych ● wyjaśnia różnice między doświadczeniem a eksperymentem ● poprawnie formułuje problem badawczy ● odróżnia próbę kontrolną od próby badawczej ● stosuje zasady bezpiecznej pracy podczas wykonywania doświadczeń ● podaje przykłady materii w swoim otoczeniu

		● podaje przykłady materii w swoim otoczeniu ● odróżnia stany skupienia (ciekły, stały i gazowy) ● definiuje topnienie, parowanie, krzepnięcie i skraplanie ● wymienia właściwości ciał kruchych, sprężystych i plastycznych ● wskazuje w terenie widnokrąg i linię widnokładu ● wskazuje główne kierunki świata na różny kierunków ● wymienia przynajmniej jeden sposób na wyznaczenie kierunku północnego przez obserwację Słońca i gwiazd lub obiektów przyrodniczych ● omawia budowę kompasu i gnomonu ● wskazuje, co może zakłócać pracę kompasu ● określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu	● odróżnia stany skupienia (ciekły, stały i gazowy) ● definiuje topnienie, parowanie, krzepnięcie i skraplanie ● wymienia właściwości ciał kruchych, sprężystych i plastycznych ● wskazuje w terenie widnokrąg i linię widnokładu ● wskazuje główne kierunki świata na różny kierunków ● wymienia przynajmniej jeden sposób na wyznaczenie kierunku północnego przez obserwację Słońca i gwiazd lub obiektów przyrodniczych ● omawia budowę kompasu i gnomonu ● wskazuje, co może zakłócać pracę kompasu ● określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu
dopuszczający		● wyjaśnia, czym się zajmuje przyrodnik ● wymienia podstawowe zasady bezpieczeństwa na lekcjach przyrody ● wymienia dwie z czterech dziedzin nauk przyrodniczych ● wymienia zmysły człowieka (wzrok, słuch, węch, smak i dotyk) ● wyjaśnia, czym jest obserwacja ● nazywa prawidłowo przyrządy wykorzystywane w poznawaniu przyrody ● definiuje pojęcie doświadczenie ● definiuje pojęcie eksperyment	● wyjaśnia, czym się zajmuje przyrodnik ● wymienia podstawowe zasady bezpieczeństwa na lekcjach przyrody ● wymienia dwie z czterech dziedzin nauk przyrodniczych ● wymienia zmysły człowieka (wzrok, słuch, węch, smak i dotyk) ● wyjaśnia, czym jest obserwacja ● nazywa prawidłowo przyrządy wykorzystywane w poznawaniu przyrody ● definiuje pojęcie doświadczenie ● definiuje pojęcie eksperyment

		● wyjaśnia pojęcia: próba kontrolna i próba badawcza ● wymienia etapy od obserwacji do doświadczenia ● wyjaśnia zasady bezpiecznej pracy podczas wykonywania doświadczeń ● definiuje pojęcie materia ● wymienia stany skupienia (ciekły, stały i gazowy) ● nazywa różne stany skupienia wody (lód, ciecz, para wodna) ● wymienia ciała kruche, sprężyste i plastyczne znane ze swojego otoczenia ● podaje definicję widnokładu ● wskazuje na ilustracji linię widnokładu ● wymienia nazwy głównych kierunków świata ● opisuje przynajmniej jeden sposób na wyznaczenie kierunku północnego przez uważną obserwację obiektów przyrodniczych ● wyznacza na podstawie instrukcji główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu ● konstruuje prosty gnomon, wyjaśnia zasadę jego działania	● wyjaśnia pojęcia: próba kontrolna i próba badawcza ● wymienia etapy od obserwacji do doświadczenia ● wyjaśnia zasady bezpiecznej pracy podczas wykonywania doświadczeń ● definiuje pojęcie materia ● wymienia stany skupienia (ciekły, stały i gazowy) ● nazywa różne stany skupienia wody (lód, ciecz, para wodna) ● wymienia ciała kruche, sprężyste i plastyczne znane ze swojego otoczenia ● podaje definicję widnokładu ● wskazuje na ilustracji linię widnokładu ● wymienia nazwy głównych kierunków świata ● opisuje przynajmniej jeden sposób na wyznaczenie kierunku północnego przez uważną obserwację obiektów przyrodniczych ● wyznacza na podstawie instrukcji główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu ● konstruuje prosty gnomon, wyjaśnia zasadę jego działania
niedostateczny		● nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,	● nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,

Ocena	Dział/rozdział programu nauczania	Wymagania na ocenę śródroczną z uwzględnieniem treści nauczania	Wymagania na ocenę roczną z uwzględnieniem treści nauczania
celujący	Środowisko życia organizmów	● podaje przykłady organizmów jednokomórkowych ● uzasadnia, dlaczego wirusy nie należą do żadnego z królestw organizmów ● projektuje doświadczenie pozwalające udowodnić, że światło jest niezbędne do zachodzenia fotosyntezy ● wykonuje plakat z opisem wybranego zbiornika wodnego zawierający informacje o jego pochodzeniu (naturalny lub sztuczny) oraz innych cechach, w tym przykłady zamieszkujących go organizmów ● przygotowuje prezentację w postaci plakatu, prezentacji multimedialnej lub innej formie pokazującej naturalne i sztuczne środowiska lądowe w najbliższym otoczeniu domu lub szkoły ● buduje makietę lasu wybranego rodzaju (liściasty, iglasty lub mieszany) obrazującą warstwy lasu ● proponuje szereg działań, jakie może podjąć każdy uczeń w celu ochrony lasów przed ich wycinaniem (np. oszczędność papieru, recykling) ● odróżnia gatunki pospolitych zbóż na podstawie zdjęcia lub rysunku ● wykonuje szkic najbliższej okolicy, wskazując elementy antropogeniczne i naturalne swojego otoczenia	● podaje przykłady organizmów jednokomórkowych ● uzasadnia, dlaczego wirusy nie należą do żadnego z królestw organizmów ● projektuje doświadczenie pozwalające udowodnić, że światło jest niezbędne do zachodzenia fotosyntezy ● wykonuje plakat z opisem wybranego zbiornika wodnego zawierający informacje o jego pochodzeniu (naturalny lub sztuczny) oraz innych cechach, w tym przykłady zamieszkujących go organizmów ● przygotowuje prezentację w postaci plakatu, prezentacji multimedialnej lub innej formie pokazującej naturalne i sztuczne środowiska lądowe w najbliższym otoczeniu domu lub szkoły ● buduje makietę lasu wybranego rodzaju (liściasty, iglasty lub mieszany) obrazującą warstwy lasu ● proponuje szereg działań, jakie może podjąć każdy uczeń w celu ochrony lasów przed ich wycinaniem (np. oszczędność papieru, recykling) ● odróżnia gatunki pospolitych zbóż na podstawie zdjęcia lub rysunku ● wykonuje szkic najbliższej okolicy, wskazując elementy antropogeniczne i naturalne swojego otoczenia

		● analizuje zdjęcie nieznanego organizmu i ocenia, w jakim środowisku on zamieszkuje na podstawie zewnętrznych cech budowy	● analizuje zdjęcie nieznanego organizmu i ocenia, w jakim środowisku on zamieszkuje na podstawie zewnętrznych cech budowy
bardzo dobry		● ocenia, do którego królestwa należy organizm zaprezentowany na zdjęciu lub rysunku ● odróżnia organizm jednokomórkowy od wielokomórkowego ● dowodzi, że człowiek jest organizmem cudzożywnym ● podaje pełne równanie fotosyntezy (zapis słowny) ● opisuje przebieg fotosyntezy ● porównuje warunki życia w wodzie z warunkami życia na lądzie ● podaje nazwę organizmu wodnego na podstawie jego zdjęcia lub rysunku ● porównuje zbiorniki sztuczne i naturalne, podając przykłady z najbliższego otoczenia ● potrafi przyporządkować zbiornik wodny do zbiorników sztucznych lub naturalnych na podstawie ich zdjęć lub rysunków ● wskazuje warunki, które ulegają zmianom w zależności od typu środowiska lądowego (pustynia, las, łąka) ● opisuje cechy wybranych organizmów, które przystosowały je do życia w górach i na pustyniach ● porównuje lądowe środowiska sztuczne z naturalnymi ● analizuje skład gatunkowy lasów i wskazuje na tej podstawie ich typ (liściaste, iglaste, mieszane)	● ocenia, do którego królestwa należy organizm zaprezentowany na zdjęciu lub rysunku ● odróżnia organizm jednokomórkowy od wielokomórkowego ● dowodzi, że człowiek jest organizmem cudzożywnym ● podaje pełne równanie fotosyntezy (zapis słowny) ● opisuje przebieg fotosyntezy ● porównuje warunki życia w wodzie z warunkami życia na lądzie ● podaje nazwę organizmu wodnego na podstawie jego zdjęcia lub rysunku ● porównuje zbiorniki sztuczne i naturalne, podając przykłady z najbliższego otoczenia ● potrafi przyporządkować zbiornik wodny do zbiorników sztucznych lub naturalnych na podstawie ich zdjęć lub rysunków ● wskazuje warunki, które ulegają zmianom w zależności od typu środowiska lądowego (pustynia, las, łąka) ● opisuje cechy wybranych organizmów, które przystosowały je do życia w górach i na pustyniach ● porównuje lądowe środowiska sztuczne z naturalnymi ● analizuje skład gatunkowy lasów i wskazuje na tej podstawie ich typ (liściaste, iglaste, mieszane)

		● charakteryzuje szczegółowo warstwy lasu ● wskazuje na rolę lasów w ochronie bioróżnorodności na Ziemi ● podaje zasady bezpieczeństwa przy zbieraniu i spożywaniu grzybów (pomoc osoby dorosłej, spożycie tylko po ugotowaniu) ● uzasadnia potrzebę ochrony lasów ● ocenia związek braku drzew na polach i łąkach z wilgotnością tych środowisk ● przewiduje skutki dalszej antropopresji ● porównuje cechy różnych owadów jadowitych ● proponuje sposoby zachowania się w sytuacji kontaktu z owadami jadowitymi ● wyjaśnia mechanizm działania linii bocznej ● dowodzi, że kaczka posiada cechy budowy przystosowujące ją do życia w wodzie a kura do życia na lądzie ● analizuje sposoby poruszania się na lądzie i w wodzie, podając przystosowania zwierząt	● charakteryzuje szczegółowo warstwy lasu ● wskazuje na rolę lasów w ochronie bioróżnorodności na Ziemi ● podaje zasady bezpieczeństwa przy zbieraniu i spożywaniu grzybów (pomoc osoby dorosłej, spożycie tylko po ugotowaniu) ● uzasadnia potrzebę ochrony lasów ● ocenia związek braku drzew na polach i łąkach z wilgotnością tych środowisk ● przewiduje skutki dalszej antropopresji ● porównuje cechy różnych owadów jadowitych ● proponuje sposoby zachowania się w sytuacji kontaktu z owadami jadowitymi ● wyjaśnia mechanizm działania linii bocznej ● dowodzi, że kaczka posiada cechy budowy przystosowujące ją do życia w wodzie a kura do życia na lądzie ● analizuje sposoby poruszania się na lądzie i w wodzie, podając przystosowania zwierząt
dobry		● charakteryzuje czynności życiowe organizmów ● definiuje pojęcie „komórka” ● podaje przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych ● podaje przykłady organizmów roślinożernych, drapieżników i pasożytów ● opisuje przystosowania zwierząt do odżywiania się różnymi sposobami ● wyjaśnia, jak głębokość zbiornika wpływa na ilość światła dostępnego dla organizmów ● przyporządkowuje organizm do środowiska wód słodkich lub słonych na podstawie jego wyglądu (na zdjęciu lub rysunku)	● charakteryzuje czynności życiowe organizmów ● definiuje pojęcie „komórka” ● podaje przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych ● podaje przykłady organizmów roślinożernych, drapieżników i pasożytów ● opisuje przystosowania zwierząt do odżywiania się różnymi sposobami ● wyjaśnia, jak głębokość zbiornika wpływa na ilość światła dostępnego dla organizmów ● przyporządkowuje organizm do środowiska wód słodkich lub słonych na podstawie jego wyglądu (na zdjęciu lub rysunku)

		● wyjaśnia, czym jest opór stawiany przez otoczenie fizyczne ● wyjaśnia, jak zmieniają się warunki życia w środowisku lądowym w ciągu doby ● charakteryzuje pustynie lodowe ● wymienia przykłady organizmów zamieszkujących góry ● potrafi zaklasyfikować środowisko lądowe jako sztuczne lub naturalne na podstawie jego zdjęcia lub rysunku ● wyjaśnia, jaką rolę pełnią lasy w zatrzymywaniu wody w środowisku ● określa cechy roślin tworzących runo, podszyt i warstwę koron ● rozpoznaje drzewa na podstawie ich zdjęć lub rysunków ● opisuje rolę lasów lub drzew w produkcji tlenu dla wszystkich organizmów ● porównuje warunki życia na łąkach i polach z warunkami życia w lesie ● wskazuje łąkę jako środowisko o większej różnorodności biologicznej niż pole uprawne ● opisuje, czym jest udomowienie zwierząt i jakie pozytywne skutki miało ono dla rozwoju cywilizacji ● wymienia gatunki udomowionych zwierząt ● wyjaśnia wpływ kształtu ciała na ograniczenie oporu wody ● porównuje przystosowania do życia w wodzie i na lądzie na przykładzie kaczki i kury (ptactwo domowe)	● wyjaśnia, czym jest opór stawiany przez otoczenie fizyczne ● wyjaśnia, jak zmieniają się warunki życia w środowisku lądowym w ciągu doby ● charakteryzuje pustynie lodowe ● wymienia przykłady organizmów zamieszkujących góry ● potrafi zaklasyfikować środowisko lądowe jako sztuczne lub naturalne na podstawie jego zdjęcia lub rysunku ● wyjaśnia, jaką rolę pełnią lasy w zatrzymywaniu wody w środowisku ● określa cechy roślin tworzących runo, podszyt i warstwę koron ● rozpoznaje drzewa na podstawie ich zdjęć lub rysunków ● opisuje rolę lasów lub drzew w produkcji tlenu dla wszystkich organizmów ● porównuje warunki życia na łąkach i polach z warunkami życia w lesie ● wskazuje łąkę jako środowisko o większej różnorodności biologicznej niż pole uprawne ● opisuje, czym jest udomowienie zwierząt i jakie pozytywne skutki miało ono dla rozwoju cywilizacji ● wymienia gatunki udomowionych zwierząt ● wyjaśnia wpływ kształtu ciała na ograniczenie oporu wody ● porównuje przystosowania do życia w wodzie i na lądzie na przykładzie kaczki i kury (ptactwo domowe)
dostateczny		● definiuje pojęcie „czynności życiowe” ● wymienia wszystkie sześć czynności życiowych organizmów	● definiuje pojęcie „czynności życiowe” ● wymienia wszystkie sześć czynności życiowych organizmów

		● wymienia przykłady królestw organizmów samożywnych i cudzożywnych ● wyjaśnia, co oznacza, że organizm jest pasożytem, drapieżnikiem, roślinożercą lub wszystkożercą ● wymienia przystosowania drapieżników do odżywiania się ● wymienia ożywione elementy środowiska ● wymienia nieożywione elementy środowiska ● podaje nazwy trzech mieszkańców wód słonych (bez ryb) ● wymienia min trzy gatunki ryb słodkowodnych ● wymienia przykłady zbiorników sztucznych ● wymienia wszystkie warunki panujące na lądzie ● charakteryzuje pustynie piaszczyste i kamieniste ● wymienia naturalne i sztuczne środowiska lądowe ● wymienia gatunki roślin budujące poszczególne warstwy lasu ● podaje nazwy wybranych gatunków roślin, zwierząt i grzybów na podstawie ich zdjęć lub rysunków ● rozpoznaje pospolite grzyby na podstawie ich rysunków lub zdjęć ● wyjaśnia, jaką rolę pełnią lasy w środowisku i gospodarce człowieka ● wyjaśnia, jaką rolę pełnią pola uprawne dla człowieka ● podaje nazwy typowych organizmów łąki i pola uprawnego	● wymienia przykłady królestw organizmów samożywnych i cudzożywnych ● wyjaśnia, co oznacza, że organizm jest pasożytem, drapieżnikiem, roślinożercą lub wszystkożercą ● wymienia przystosowania drapieżników do odżywiania się ● wymienia ożywione elementy środowiska ● wymienia nieożywione elementy środowiska ● podaje nazwy trzech mieszkańców wód słonych (bez ryb) ● wymienia min trzy gatunki ryb słodkowodnych ● wymienia przykłady zbiorników sztucznych ● wymienia wszystkie warunki panujące na lądzie ● charakteryzuje pustynie piaszczyste i kamieniste ● wymienia naturalne i sztuczne środowiska lądowe ● wymienia gatunki roślin budujące poszczególne warstwy lasu ● podaje nazwy wybranych gatunków roślin, zwierząt i grzybów na podstawie ich zdjęć lub rysunków ● rozpoznaje pospolite grzyby na podstawie ich rysunków lub zdjęć ● wyjaśnia, jaką rolę pełnią lasy w środowisku i gospodarce człowieka ● wyjaśnia, jaką rolę pełnią pola uprawne dla człowieka ● podaje nazwy typowych organizmów łąki i pola uprawnego ● definiuje środowisko antropogeniczne
--	--	--	--

		• definiuje środowisko antropogeniczne • wskazuje składniki środowiska antropogenicznego w najbliższej okolicy • samodzielnie wymienia nazwy organizmów zamieszkujących blisko człowieka • wymienia skrzela jako organ wymiany gazowej u ryb • wyjaśnia, jak organizmy przystosowują się do sezonowych wahań temperatury	• wskazuje składniki środowiska antropogenicznego w najbliższej okolicy • samodzielnie wymienia nazwy organizmów zamieszkujących blisko człowieka • wymienia skrzela jako organ wymiany gazowej u ryb • wyjaśnia, jak organizmy przystosowują się do sezonowych wahań temperatury
dopuszczający		• wymienia nazwy pięciu królestw organizmów • wymienia trzy z sześciu czynności życiowych organizmów żywych • wyjaśnia, że wszystkie organizmy są zbudowane z komórek • wymienia cechy organizmów • wyjaśnia, czym jest samożywność • wyjaśnia, czym jest cudzożywność • wymienia rodzaje organizmów cudzożywnych (drapieżniki, pasożyty, roślinożercy i wszystkożercy) • opisuje warunki panujące w środowiskach wodnych • podaje nazwy trzech mieszkańców wód słodkich • wymienia trzy z sześciu warunków życia panujących na lądzie • podaje łąkę, las, pustynie jako przykłady środowisk lądowych • wymienia pięć dowolnych organizmów lądowych • nazywa warstwy lasu	• wymienia nazwy pięciu królestw organizmów • wymienia trzy z sześciu czynności życiowych organizmów żywych • wyjaśnia, że wszystkie organizmy są zbudowane z komórek • wymienia cechy organizmów • wyjaśnia, czym jest samożywność • wyjaśnia, czym jest cudzożywność • wymienia rodzaje organizmów cudzożywnych (drapieżniki, pasożyty, roślinożercy i wszystkożercy) • opisuje warunki panujące w środowiskach wodnych • podaje nazwy trzech mieszkańców wód słodkich • wymienia trzy z sześciu warunków życia panujących na lądzie • podaje łąkę, las, pustynie jako przykłady środowisk lądowych • wymienia pięć dowolnych organizmów lądowych • nazywa warstwy lasu

		● wymienia wybrane warunki życia w lesie (np. niższe temperatury latem, wysoka wilgotność) ● rozpoznaje na rysunku lub zdjęciu liście lub gałązki pospolitych drzew i podaje ich nazwy ● rozpoznaje pospolite grzyby na podstawie ich rysunków lub zdjęć (łączy podaną nazwę z ilustracją) ● wymienia trzy nazwy grzybów trujących ● rozróżnia drzewa iglaste i liściaste ● wymienia zasady zachowania się w lesie ● wymienia warunki życia panujące na łąkach i polach ● odróżnia łąkę od pola uprawnego na zdjęciu lub rysunku ● wyjaśnia, jak człowiek wpływa na środowisko naturalne ● rozpoznaje (łączy nazwy z ilustracjami) organizmy zamieszkujące otoczenie człowieka ● wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie ● wymienia przystosowania zwierząt do życia na lądzie na przykładzie psa domowego	● wymienia wybrane warunki życia w lesie (np. niższe temperatury latem, wysoka wilgotność) ● rozpoznaje na rysunku lub zdjęciu liście lub gałązki pospolitych drzew i podaje ich nazwy ● rozpoznaje pospolite grzyby na podstawie ich rysunków lub zdjęć (łączy podaną nazwę z ilustracją) ● wymienia trzy nazwy grzybów trujących ● rozróżnia drzewa iglaste i liściaste ● wymienia zasady zachowania się w lesie ● wymienia warunki życia panujące na łąkach i polach ● odróżnia łąkę od pola uprawnego na zdjęciu lub rysunku ● wyjaśnia, jak człowiek wpływa na środowisko naturalne ● rozpoznaje (łączy nazwy z ilustracjami) organizmy zamieszkujące otoczenie człowieka ● wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie ● wymienia przystosowania zwierząt do życia na lądzie na przykładzie psa domowego
niedostateczny		- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,	- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,

Ocena	Dział/rozdział programu nauczania	Wymagania na ocenę śródroczną z uwzględnieniem treści nauczania	Wymagania na ocenę roczną z uwzględnieniem treści nauczania
celujący	Obserwujemy pogodę	● dowiaduje się, jaki jest skład powietrza ● charakteryzuje wilgotność powietrza jako składnik pogody ● podaje przykład kraju, w którym stosuje się skalę Farenheita ● przelicza stopnie Celsjusza na stopnie Farenheita ● bada doświadczalnie powstawanie chmury oraz szronu ● odczytuje prognozę pogody dla swojej miejscowości, korzystając z internetowych serwisów pogodowych ● projektuje doświadczenie pozwalające zobaczyć kolory tęczy ● wyszukuje informacje na temat obliczenia odległości burzy na podstawie czasu między błyskawicą a grzmotem ● podaje przykłady z życia codziennego, w których przydaje się wiedza na temat zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia ● wyjaśnia, dlaczego Australijczycy święta Bożego Narodzenia spędzają na plaży ● podaje przykłady innych państw, w których pory roku są „odwrotnie” niż na półkuli północnej	● dowiaduje się, jaki jest skład powietrza ● charakteryzuje wilgotność powietrza jako składnik pogody ● podaje przykład kraju, w którym stosuje się skalę Farenheita ● przelicza stopnie Celsjusza na stopnie Farenheita ● bada doświadczalnie powstawanie chmury oraz szronu ● odczytuje prognozę pogody dla swojej miejscowości, korzystając z internetowych serwisów pogodowych ● projektuje doświadczenie pozwalające zobaczyć kolory tęczy ● wyszukuje informacje na temat obliczenia odległości burzy na podstawie czasu między błyskawicą a grzmotem ● podaje przykłady z życia codziennego, w których przydaje się wiedza na temat zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia ● wyjaśnia, dlaczego Australijczycy święta Bożego Narodzenia spędzają na plaży ● podaje przykłady innych państw, w których pory roku są „odwrotnie” niż na półkuli północnej
bardzo dobry		● podaje przykład znaczenia atmosfery dla życia na ziemi ● wyjaśnia związek między ciśnieniem atmosferycznym a powstawaniem wiatru	● podaje przykład znaczenia atmosfery dla życia na ziemi ● wyjaśnia związek między ciśnieniem atmosferycznym a powstawaniem wiatru

	● analizuje zapisane podczas obserwacji wyniki pomiaru temperatury ● wskazuje jednostki pomiaru, w jakich mierzy się ciśnienie atmosferyczne, opady, prędkość wiatru ● wyjaśnia, w jakich warunkach chmury mogą być zbudowane z kryształków lodu ● wyjaśnia, czym się różnią opady od osadów atmosferycznych ● charakteryzuje warunki, w jakich powstają: rosa, szron, szadź i gołoledź ● opisuje prognozę pogody na podstawie mapy pogody ● dokonuje analizy danych zebranych w kalendarzu pogody ● porządkuje groźne zjawiska pogodowe w zależności od pory roku, w której najczęściej występują ● wyjaśnia powstawanie tęczy ● wskazuje, jakie niebezpieczeństwo związane jest z silną mgłą, trąbą powietrzną i gołoledzią ● wyjaśnia, czym są orkany ● wyjaśnia pojęcia świt i zmierzch ● omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia ● wskazuje zależności między wysokością słońca a temperaturą w ciągu dnia ● opisuje zmiany w położeniu słońca nad widnokręgiem w ciągu roku ● stosuje określenia: przesilenie, równonoc ● podaje nazwy termicznych pór roku	● analizuje zapisane podczas obserwacji wyniki pomiaru temperatury ● wskazuje jednostki pomiaru, w jakich mierzy się ciśnienie atmosferyczne, opady, prędkość wiatru ● wyjaśnia, w jakich warunkach chmury mogą być zbudowane z kryształków lodu ● wyjaśnia, czym się różnią opady od osadów atmosferycznych ● charakteryzuje warunki, w jakich powstają: rosa, szron, szadź i gołoledź ● opisuje prognozę pogody na podstawie mapy pogody ● dokonuje analizy danych zebranych w kalendarzu pogody ● porządkuje groźne zjawiska pogodowe w zależności od pory roku, w której najczęściej występują ● wyjaśnia powstawanie tęczy ● wskazuje, jakie niebezpieczeństwo związane jest z silną mgłą, trąbą powietrzną i gołoledzią ● wyjaśnia, czym są orkany ● wyjaśnia pojęcia świt i zmierzch ● omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia ● wskazuje zależności między wysokością słońca a temperaturą w ciągu dnia ● opisuje zmiany w położeniu słońca nad widnokręgiem w ciągu roku ● stosuje określenia: przesilenie, równonoc ● podaje nazwy termicznych pór roku
dobry	● wyjaśnia poprawność stwierdzenia „pogoda jest zawsze”	● wyjaśnia poprawność stwierdzenia „pogoda jest zawsze”

		● wyjaśnia, co to jest ciśnienie atmosferyczne ● rozpoznaje nazwy składników pogody w tekście prognozy pogody ● wyjaśnia, jak powstają prognozy pogody ● podaje zastosowania termometru w różnych sytuacjach życia codziennego ● dopasowuje składnik pogody do przyrządu, którym jest badany ● określa kierunek, z którego wieje wiatr ● wyjaśnia, co to jest mgła ● rozpoznaje i nazywa symbole stosowane na mapach pogody ● podaje przykłady różnych opadów ze względu na ich intensywność ● podaje przykłady osadów atmosferycznych i ich stan skupienia ● charakteryzuje poznane groźne zjawiska pogodowe ● wymienia w kolejności kolory tęczy ● podaje przykłady bezpiecznych zachowań w czasie upału, burzy, huraganu ● wskazuje, jakie niebezpieczeństwo jest związane z zawieją i zamiecią śnieżną ● omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia ● wyjaśnia zależność między wysokością słońca a długością cienia w ciągu dnia ● podaje przykład, jak można wykorzystać kierunek cienia do oznaczenia kierunków świata ● rozpoznają porę roku na podstawie daty z kalendarza	● wyjaśnia, co to jest ciśnienie atmosferyczne ● rozpoznaje nazwy składników pogody w tekście prognozy pogody ● wyjaśnia, jak powstają prognozy pogody ● podaje zastosowania termometru w różnych sytuacjach życia codziennego ● dopasowuje składnik pogody do przyrządu, którym jest badany ● określa kierunek, z którego wieje wiatr ● wyjaśnia, co to jest mgła ● rozpoznaje i nazywa symbole stosowane na mapach pogody ● podaje przykłady różnych opadów ze względu na ich intensywność ● podaje przykłady osadów atmosferycznych i ich stan skupienia ● charakteryzuje poznane groźne zjawiska pogodowe ● wymienia w kolejności kolory tęczy ● podaje przykłady bezpiecznych zachowań w czasie upału, burzy, huraganu ● wskazuje, jakie niebezpieczeństwo jest związane z zawieją i zamiecią śnieżną ● omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia ● wyjaśnia zależność między wysokością słońca a długością cienia w ciągu dnia ● podaje przykład, jak można wykorzystać kierunek cienia do oznaczenia kierunków świata ● rozpoznają porę roku na podstawie daty z kalendarza
--	--	--	--

		● określa miejsca wschodu i zachodu słońca w różnych porach roku, podając skróty międzynarodowe kierunków świata	● określa miejsca wschodu i zachodu słońca w różnych porach roku, podając skróty międzynarodowe kierunków świata
dostateczny		● definiuje pojęcia „powietrze”, „atmosfera” ● charakteryzuje poznane składniki pogody ● opisuje pogodę, którą widzi za oknem ● wyjaśnia, czym zajmuje się meteorolog ● dopasowuje rodzaj termometru do pomiaru temperatury ● prowadzi obserwacje temperatury powietrza ● wymienia nazwy innych przyrządów meteorologicznych ● podaje nazwę przemiany stanu skupienia, dzięki której powstają chmury ● dzieli opady na te, które mają stan skupienia stały i ciekły ● rozpoznaje na mapie pogody symbole dotyczące opadów ● rozpoznaje groźne zjawiska pogodowe przedstawione na ilustracjach ● podaje przykłady sytuacji, w których możemy otrzymać alert RCB ● wyjaśnia, jakie niebezpieczeństwo jest związane z upałem, burzą, huraganem ● podaje przykłady innych groźnych zjawisk pogodowych ● omawia pozorną wędrówkę słońca nad widnokręgiem ● wyjaśnia, czym jest górowanie słońca i południe słoneczne ● podaje porę dnia, gdy cień jest najkrótszy i najdłuższy w ciągu roku	● definiuje pojęcia „powietrze”, „atmosfera” ● charakteryzuje poznane składniki pogody ● opisuje pogodę, którą widzi za oknem ● wyjaśnia, czym zajmuje się meteorolog ● dopasowuje rodzaj termometru do pomiaru temperatury ● prowadzi obserwacje temperatury powietrza ● wymienia nazwy innych przyrządów meteorologicznych ● podaje nazwę przemiany stanu skupienia, dzięki której powstają chmury ● dzieli opady na te, które mają stan skupienia stały i ciekły ● rozpoznaje na mapie pogody symbole dotyczące opadów ● rozpoznaje groźne zjawiska pogodowe przedstawione na ilustracjach ● podaje przykłady sytuacji, w których możemy otrzymać alert RCB ● wyjaśnia, jakie niebezpieczeństwo jest związane z upałem, burzą, huraganem ● podaje przykłady innych groźnych zjawisk pogodowych ● omawia pozorną wędrówkę słońca nad widnokręgiem ● wyjaśnia, czym jest górowanie słońca i południe słoneczne ● podaje porę dnia, gdy cień jest najkrótszy i najdłuższy w ciągu roku

		● dostrzega zależność między wysokością słońca a długością cienia w ciągu dnia i w ciągu roku ● dopasowuje zjawiska pogodowe do pory roku, w której najczęściej występują	● dostrzega zależność między wysokością słońca a długością cienia w ciągu dnia i w ciągu roku ● dopasowuje zjawiska pogodowe do pory roku, w której najczęściej występują
dopuszczający		● wyjaśnia, co to jest pogoda ● określa pogodę na podstawie ilustracji (mroźna, śnieżna, słoneczna, deszczowa) ● wymienia nazwy składników pogody ● podaje nazwę przyrządu służącego do pomiaru temperatury ● odczytuje z termometru temperaturę powietrza ● rozróżnia temperaturę dodatnią i ujemną ● podaje, z czego mogą być zbudowane chmury ● rozpoznaje symbole pogody dotyczące zachmurzenia ● podaje przykłady opadów atmosferycznych ● zapisuje parametry pogody obserwowane w ciągu dnia ● podaje przykłady groźnych zjawisk pogodowych ● wyjaśnia skrót RCB ● wyjaśnia pojęcia wschód, zachód słońca, dzień, noc, doba ● wskazuje na widnokręgu lub schemacie miejsca wschodu, zachodu słońca w ciągu doby ● podaje porę dnia, gdy cień jest najkrótszy i najdłuższy w ciągu doby ● podaje nazwy kalendarzowych pór roku i daty ich rozpoczęcia	● wyjaśnia, co to jest pogoda ● określa pogodę na podstawie ilustracji (mroźna, śnieżna, słoneczna, deszczowa) ● wymienia nazwy składników pogody ● podaje nazwę przyrządu służącego do pomiaru temperatury ● odczytuje z termometru temperaturę powietrza ● rozróżnia temperaturę dodatnią i ujemną ● podaje, z czego mogą być zbudowane chmury ● rozpoznaje symbole pogody dotyczące zachmurzenia ● podaje przykłady opadów atmosferycznych ● zapisuje parametry pogody obserwowane w ciągu dnia ● podaje przykłady groźnych zjawisk pogodowych ● wyjaśnia skrót RCB ● wyjaśnia pojęcia wschód, zachód słońca, dzień, noc, doba ● wskazuje na widnokręgu lub schemacie miejsca wschodu, zachodu słońca w ciągu doby ● podaje porę dnia, gdy cień jest najkrótszy i najdłuższy w ciągu doby ● podaje nazwy kalendarzowych pór roku i daty ich rozpoczęcia

		● podaje dwa przykłady zmian zachodzących w przyrodzie charakterystycznych dla każdej pory roku ● podaje nazwy pór roku gdy w Polsce dzień jest najdłuższy i najkrótszy	● podaje dwa przykłady zmian zachodzących w przyrodzie charakterystycznych dla każdej pory roku ● podaje nazwy pór roku gdy w Polsce dzień jest najdłuższy i najkrótszy
niedostateczny		- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,	- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,

Ocena	Dział/rozdział programu nauczania	Wymagania na ocenę śródroczną z uwzględnieniem treści nauczania	Wymagania na ocenę roczną z uwzględnieniem treści nauczania
celujący	Ja i moje ciało	● wyszukuje informacje na temat różnic w budowie anatomicznej kobiety i mężczyzny ● wyjaśnia ogólną rolę gruczołów: ślinianek, wątroby i trzustki ● proponuje doświadczenie pozwalające udowodnić działanie śliny ● porównuje na wykresach skład powietrza wdychanego i wydychanego, wskazując różnice ● przygotowuje plakat/lapbook dotyczący budowy krwi i badań laboratoryjnych krwi ● proponuje tygodniowy jadłospis produktów zdrowych dla kości ● uzasadnia różnice w budowie układów: żeńskiego i męskiego i wyjaśnia ich znaczenie dla pełnionych funkcji ● uzasadnia rolę wzroku, węchu i smaku w ostrzeganiu człowieka o zagrożeniach	● wyszukuje informacje na temat różnic w budowie anatomicznej kobiety i mężczyzny ● wyjaśnia ogólną rolę gruczołów: ślinianek, wątroby i trzustki ● proponuje doświadczenie pozwalające udowodnić działanie śliny ● porównuje na wykresach skład powietrza wdychanego i wydychanego, wskazując różnice ● przygotowuje plakat/lapbook dotyczący budowy krwi i badań laboratoryjnych krwi ● proponuje tygodniowy jadłospis produktów zdrowych dla kości ● uzasadnia różnice w budowie układów: żeńskiego i męskiego i wyjaśnia ich znaczenie dla pełnionych funkcji ● uzasadnia rolę wzroku, węchu i smaku w ostrzeganiu człowieka o zagrożeniach

		● przygotowuje plakat dotyczący wybranej choroby zakaźnej zawierający informacje o drodze zakażenia, objawach i leczeniu ● przedstawia plan swojego dnia uwzględniający wszystkie zasady zdrowego stylu życia ● przygotowuje plakat lub prezentację na temat szkodliwości napojów energetyzujących ● wykonuje opatrunek wybranej części ciała, np. przedramienia	● przygotowuje plakat dotyczący wybranej choroby zakaźnej zawierający informacje o drodze zakażenia, objawach i leczeniu ● przedstawia plan swojego dnia uwzględniający wszystkie zasady zdrowego stylu życia ● przygotowuje plakat lub prezentację na temat szkodliwości napojów energetyzujących ● wykonuje opatrunek wybranej części ciała, np. przedramienia
bardzo dobry		● wyjaśnia, jakie funkcje pełnią układy narządów w jego ciele ● odróżnia i nazywa układy umieszczone na rysunku ● odróżnia pojęcie przewód pokarmowy i układ pokarmowy ● opisuje proces trawienia, używając pojęcia "enzymy trawienne" ● opisuje mechanizm wdechu i wydechu ● wyjaśnia rolę rzęsek pokrywających drogi oddechowe ● dowodzi, że wysiłek fizyczny powoduje przyspieszenie tętna ● wskazuje położenie serca na schemacie/rysunku oraz na własnym ciele ● porównuje zakres ruchów różnych stawów we własnym ciele ● uzasadnia, dlaczego pokarmy zawierające wapń i białko są ważne dla zdrowia kości ● dowodzi, że sole mineralne nadają kości twardość ● wskazuje czynności higieniczne, które wpływają na zdrowie układu rozrodczego	● wyjaśnia, jakie funkcje pełnią układy narządów w jego ciele ● odróżnia i nazywa układy umieszczone na rysunku ● odróżnia pojęcie przewód pokarmowy i układ pokarmowy ● opisuje proces trawienia, używając pojęcia "enzymy trawienne" ● opisuje mechanizm wdechu i wydechu ● wyjaśnia rolę rzęsek pokrywających drogi oddechowe ● dowodzi, że wysiłek fizyczny powoduje przyspieszenie tętna ● wskazuje położenie serca na schemacie/rysunku oraz na własnym ciele ● porównuje zakres ruchów różnych stawów we własnym ciele ● uzasadnia, dlaczego pokarmy zawierające wapń i białko są ważne dla zdrowia kości ● dowodzi, że sole mineralne nadają kości twardość ● wskazuje czynności higieniczne, które wpływają na zdrowie układu rozrodczego ● ocenia wpływ długości snu na swoje zdrowie

	● ocenia wpływ długości snu na swoje zdrowie ● określa rolę jąder i jajników ● opisuje budowę układu nerwowego ● bada współdziałanie zmysłów węchu i smaku ● proponuje czynności, które pozwolą ustrzec się przed chorobami zakaźnymi ● opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych ● wskazuje szczepienie jako jedną z dróg profilaktyki chorób zakaźnych ● wyjaśnia rolę aktywności fizycznej ● omawia swoją dietę, oceniając ją pod kątem zróżnicowania ● analizuje skład talerza zdrowego żywienia ● proponuje jadłospis zgodny z zasadami zdrowego żywienia ● proponuje działania, które mogą zmniejszyć ryzyko fonoholizmu ● ocenia na podstawie formularza pytań stopień uzależnienia od telefonu ● wymienia czynności, które należy podjąć w sytuacji wypadku, np. upadku z dużej wysokości ● ocenia zasadność użycia rękawic jednorazowych podczas opatrywania ran	● określa rolę jąder i jajników ● opisuje budowę układu nerwowego ● bada współdziałanie zmysłów węchu i smaku ● proponuje czynności, które pozwolą ustrzec się przed chorobami zakaźnymi ● opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych ● wskazuje szczepienie jako jedną z dróg profilaktyki chorób zakaźnych ● wyjaśnia rolę aktywności fizycznej ● omawia swoją dietę, oceniając ją pod kątem zróżnicowania ● analizuje skład talerza zdrowego żywienia ● proponuje jadłospis zgodny z zasadami zdrowego żywienia ● proponuje działania, które mogą zmniejszyć ryzyko fonoholizmu ● ocenia na podstawie formularza pytań stopień uzależnienia od telefonu ● wymienia czynności, które należy podjąć w sytuacji wypadku, np. upadku z dużej wysokości ● ocenia zasadność użycia rękawic jednorazowych podczas opatrywania ran
dobry	● wymienia wszystkie 6 układów narządów ● potrafi przyporządkować narząd do jego układu ● określa składniki pokarmowe znajdujące się w jego posiłkach ● wyjaśnia rolę narządów przewodu pokarmowego	● wymienia wszystkie 6 układów narządów ● potrafi przyporządkować narząd do jego układu ● określa składniki pokarmowe znajdujące się w jego posiłkach ● wyjaśnia rolę narządów przewodu pokarmowego

		● rozpoznaje na rysunku poszczególne elementy układu oddechowego ● ilustruje działanie strun głosowych ● charakteryzuje rolę substancji transportowanych przez krew ● wyjaśnia czym jest tętno/puls ● mierzy własne tętno/puls ● wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem ● wyjaśnia rolę mięśni w poruszaniu się ● wyjaśnia rolę hormonów podczas dojrzewania ● wyjaśnia, czym jest menstruacja ● omawia funkcje układu rozrodczego ● wyjaśnia rolę receptorów w odbieraniu bodźców ze środowiska ● wyjaśnia działanie narządów zmysłów ● wskazuje minimum 4 choroby przenoszone drogą oddechową ● omawia przyczyny zatruć ● proponuje działania profilaktyczne chorób zakaźnych ● proponuje działania, które przyczynią się realizacji zasad zdrowego stylu życia ● charakteryzuje poszczególne zasady higieny i je omawia ● definiuje pojęcie „dieta” ● uzasadnia, że fonoholizm jest niebezpieczny dla zdrowia ● wskazuje negatywne skutki nadużywania alkoholu i innych używek ● wyjaśnia, jak udzielić pierwszej pomocy w sytuacji oparzeń, ugryzień, ukąszeń, ran lub spożycia trucizny, np. nieznanego grzyba	● rozpoznaje na rysunku poszczególne elementy układu oddechowego ● ilustruje działanie strun głosowych ● charakteryzuje rolę substancji transportowanych przez krew ● wyjaśnia czym jest tętno/puls ● mierzy własne tętno/puls ● wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem ● wyjaśnia rolę mięśni w poruszaniu się ● wyjaśnia rolę hormonów podczas dojrzewania ● wyjaśnia, czym jest menstruacja ● omawia funkcje układu rozrodczego ● wyjaśnia rolę receptorów w odbieraniu bodźców ze środowiska ● wyjaśnia działanie narządów zmysłów ● wskazuje minimum 4 choroby przenoszone drogą oddechową ● omawia przyczyny zatruć ● proponuje działania profilaktyczne chorób zakaźnych ● proponuje działania, które przyczynią się realizacji zasad zdrowego stylu życia ● charakteryzuje poszczególne zasady higieny i je omawia ● definiuje pojęcie „dieta” ● uzasadnia, że fonoholizm jest niebezpieczny dla zdrowia ● wskazuje negatywne skutki nadużywania alkoholu i innych używek ● wyjaśnia, jak udzielić pierwszej pomocy w sytuacji oparzeń, ugryzień, ukąszeń, ran lub spożycia trucizny, np. nieznanego grzyba
--	--	---	---

		• wybiera sposób udzielenia pomocy adekwatny do opisanego zagrożenia	• wybiera sposób udzielenia pomocy adekwatny do opisanego zagrożenia
dostateczny		• definiuje komórkę i tkankę • wymienia 3 z 6 podanych układów narządów • wyjaśnia, jaką funkcję pełnią białka, cukry i tłuszcze • wymienia gruczoły trawienne • wymienia wszystkie funkcje układu pokarmowego • wymienia elementy dróg oddechowych • wyjaśnia rolę układu oddechowego • wskazuje narządy odpowiedzialne za powstawanie głosu • odróżnia żyłę od tętnicy na podstawie kierunku przepływu krwi (od serca i do serca) • wyjaśnia funkcje składników krwi (płytek, krwinek białych i czerwonych) • wymienia wszystkie funkcje układu krwionośnego • wyjaśnia pojęcie „stawy” • wskazuje na rysunku elementy układu kostnego • wskazuje na rysunku i nazywa narządy płciowe męskie i żeńskie • wymienia wszystkie zmiany zachodzące podczas dojrzewania chłopców i dziewcząt • przyporządkowuje nazwy zmysłów do nazw narządów zmysłów • wymienia bodźce odbierane przez narządy zmysłów • wyjaśnia, czym są czynniki chorobotwórcze • wymienia 4 drogi zakażenia • definiuje pojęcia: odporność i profilaktyka	• definiuje komórkę i tkankę • wymienia 3 z 6 podanych układów narządów • wyjaśnia, jaką funkcję pełnią białka, cukry i tłuszcze • wymienia gruczoły trawienne • wymienia wszystkie funkcje układu pokarmowego • wymienia elementy dróg oddechowych • wyjaśnia rolę układu oddechowego • wskazuje narządy odpowiedzialne za powstawanie głosu • odróżnia żyłę od tętnicy na podstawie kierunku przepływu krwi (od serca i do serca) • wyjaśnia funkcje składników krwi (płytek, krwinek białych i czerwonych) • wymienia wszystkie funkcje układu krwionośnego • wyjaśnia pojęcie „stawy” • wskazuje na rysunku elementy układu kostnego • wskazuje na rysunku i nazywa narządy płciowe męskie i żeńskie • wymienia wszystkie zmiany zachodzące podczas dojrzewania chłopców i dziewcząt • przyporządkowuje nazwy zmysłów do nazw narządów zmysłów • wymienia bodźce odbierane przez narządy zmysłów • wyjaśnia, czym są czynniki chorobotwórcze • wymienia 4 drogi zakażenia • definiuje pojęcia: odporność i profilaktyka

		● wymienia wszystkie zasady zdrowego stylu życia ● wyjaśnia, jak zasady zdrowego stylu życia wpływają na zdrowie ● definiuje pojęcie „używki” ● wyjaśnia wpływ wymienionych używek na organizm człowieka ● wyjaśnia, czym jest uzależnienie ● wskazuje przeznaczenie przedmiotów będących na wyposażeniu apteczki ● wyjaśnia, jak zadzwonić na numer alarmowy gdy telefon jest zablokowany	● wymienia wszystkie zasady zdrowego stylu życia ● wyjaśnia, jak zasady zdrowego stylu życia wpływają na zdrowie ● definiuje pojęcie „używki” ● wyjaśnia wpływ wymienionych używek na organizm człowieka ● wyjaśnia, czym jest uzależnienie ● wskazuje przeznaczenie przedmiotów będących na wyposażeniu apteczki ● wyjaśnia, jak zadzwonić na numer alarmowy gdy telefon jest zablokowany
dopuszczający		● wymienia kolejne stopnie hierarchicznej budowy swojego ciała (komórka, tkanka, narząd, układ, organizm) ● wymienia składniki pokarmowe (białka, cukry, tłuszcze, sole mineralne, witaminy) ● wymienia narządy układu pokarmowego ● wymienia 2 z 4 funkcji układu pokarmowego ● wymienia narządy układu oddechowego ● omawia funkcję płuc ● wyjaśnia, że układ krwionośny budują serce i naczynia krwionośne ● wymienia składniki krwi ● wymienia 2 z 4 funkcji układu krwionośnego ● wymienia składniki układu ruchu ● wymienia składniki szkieletu (czaszkę, klatkę piersiową, kręgosłup, kości kończyn) ● wymienia narządy męskiego i żeńskiego układu rozrodczego	● wymienia kolejne stopnie hierarchicznej budowy swojego ciała (komórka, tkanka, narząd, układ, organizm) ● wymienia składniki pokarmowe (białka, cukry, tłuszcze, sole mineralne, witaminy) ● wymienia narządy układu pokarmowego ● wymienia 2 z 4 funkcji układu pokarmowego ● wymienia narządy układu oddechowego ● omawia funkcję płuc ● wyjaśnia, że układ krwionośny budują serce i naczynia krwionośne ● wymienia składniki krwi ● wymienia 2 z 4 funkcji układu krwionośnego ● wymienia składniki układu ruchu ● wymienia składniki szkieletu (czaszkę, klatkę piersiową, kręgosłup, kości kończyn) ● wymienia narządy męskiego i żeńskiego układu rozrodczego ● wymienia 3 zmiany zachodzące w ciele chłopców i dziewcząt podczas dojrzewania

		• wymienia 3 zmiany zachodzące w ciele chłopców i dziewcząt podczas dojrzewania • wymienia narządy układu nerwowego (mózgowie, rdzeń i nerwy) • wymienia narządy zmysłów • wymienia główne czynniki chorobotwórcze (bakterie i wirusy) • podaje nazwy minimum 5 chorób wywoływanych przez bakterie • podaje nazwy minimum 5 chorób wywoływanych przez wirusy • wymienia 3 z 5 zaproponowanych zasad zdrowego stylu życia • wskazuje zasady zdrowego odżywiania • wylicza minimum 5 owoców i warzyw • wymienia alkohol, papierosy, e-papierosy, narkotyki i dopalacze oraz napoje energetyzujące jako używki • wymienia skutki fonoholizmu • wymienia podstawowy skład apteczki • wymienia nr 112 jako główny numer alarmowy	• wymienia narządy układu nerwowego (mózgowie, rdzeń i nerwy) • wymienia narządy zmysłów • wymienia główne czynniki chorobotwórcze (bakterie i wirusy) • podaje nazwy minimum 5 chorób wywoływanych przez bakterie • podaje nazwy minimum 5 chorób wywoływanych przez wirusy • wymienia 3 z 5 zaproponowanych zasad zdrowego stylu życia • wskazuje zasady zdrowego odżywiania • wylicza minimum 5 owoców i warzyw • wymienia alkohol, papierosy, e-papierosy, narkotyki i dopalacze oraz napoje energetyzujące jako używki • wymienia skutki fonoholizmu • wymienia podstawowy skład apteczki • wymienia nr 112 jako główny numer alarmowy
niedostateczny		- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,	- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,

Ocena	Dział/rozdział programu nauczania	Wymagania na ocenę śródroczną z uwzględnieniem treści nauczania	Wymagania na ocenę roczną z uwzględnieniem treści nauczania
celujący	Krajobraz wokół nas		● podaje przykład zależności między składnikami krajobrazu ● przygotowuje prezentację na temat krajobrazu najbliższej okolicy ● wyjaśnia, dlaczego cegła i beton nie należą do skał ● podaje przykłady różnego zastosowania skał ● tworzy i prezentuje klasie własną kolekcję skał ● odczytuje przykładowe nazwy nizin wyżyn i gór, korzystając z mapy hipsometrycznej Polski ● wyjaśnia, co to jest wysokość względna ● dokumentuje występowanie wypukłe i wklęsłe formy terenu najbliższej okolicy np. w formie zdjęć ● wyszukuje w dostępnych źródłach informacji o formach wklęsłych w Polsce, które są cenne krajobrazowo i stanowią atrakcję turystyczną. Podaje 4–5 przykładów. ● opisuje przykłady wpływu wody na krajobraz ● uzasadnia istnienie zależności między składnikami środowiska przyrodniczego a składnikami środowiska antropogenicznego ● opisuje zmiany w krajobrazie, np. na przestrzeni 10, 20, 50 lat (na podstawie rozmowy z rodziną), przygotowuje plakat lub prezentację na ten temat ● prezentuje informacje dotyczące pochodzenia nazwy swojej miejscowości

			● prezentuje klasie informacje o 2–3 obiektach chronionych najbliższej okolicy ● wyszukuje informacje na temat planowanych nowych miejsc ochrony przyrody w Polsce
bardzo dobry			● podaje zależności między nieożywionymi a ożywionymi składnikami przyrody ● porównuje ze sobą krajobrazy naturalne i kulturowe ● wyjaśnia, co to są surowce mineralne i kamienie szlachetne ● wskazuje w Polsce regiony występowania różnych rodzajów skał ● opisuje i rozpoznaje różne rodzaje skał ● rozpoznaje główne formy ukształtowania powierzchni występujące w najbliższej okolicy ● podaje przykłady form antropogenicznych ● porównuje ze sobą pagórek i górę, podając dwie cechy wspólne i dwie rocznice ● wskazuje na ilustracji lub modelu doliny rzecznej elementy jej budowy ● podaje przykłady wpływu ukształtowania powierzchni na inne elementy przyrody oraz na działalność człowieka ● rozpoznaje i nazywa wklęsłe formy terenu w najbliższej okolicy ● wyjaśnia, w jaki sposób człowiek wykorzystuje formy ukształtowania terenu do własnych potrzeb ● wyjaśnia, dlaczego tylko niewielka część zasobów wodnych jest zdatna do picia ● wskazuje na mapie źródło i ujście rzeki Wisły ● korzystając z mapy rozróżnia trzy biegi rzeki Wisły

			• wyjaśnia, w jaki sposób krajobraz naturalny zmienia się w antropogeniczny • podaje przykłady pierwotnych krajobrazów • podejmuje próbę ustalenia pochodzenia nazwy swojej miejscowości • wskazuje na mapie park narodowy położony najbliżej miejsca zamieszkania • wymienia miejsca występowania w najbliższej okolicy innych obszarów chronionych, pomników przyrody • uzasadnia potrzebę ochrony środowiska i przyrody
dobry			• opisuje wybrany typ krajobrazu, biorąc pod uwagę widoczne składniki krajobrazu • rozpoznaje w terenie i podaje nazwy składników środowiska antropogenicznego najbliższej okolicy • podaje przykłady minerałów • wyjaśnia, czym różnią się skały magmowe, osadowe i przeobrażone oraz lite, zwarte i luźne • określa, jakich skał jest najwięcej w okolicy szkoły • podaje kolory, jakimi na mapie hipsometrycznej są zaznaczone niziny, wyżyny i góry • wyjaśnia różnicę między pagórkiem, wzgórzem i górą • dzieli formy wypukłe na naturalne i antropogeniczne • opisuje wygląd wybranej wklęsłej formy terenu • odróżnia górską dolinę rzeczną od nizinnej

			● podaje przykłady antropogenicznych wklęsłych form terenu i ich znaczenie dla człowieka ● podaje różnice między kotliną a doliną ● rozróżnia rodzaje wód płynących ● wyjaśnia, w jaki sposób powstają: wydma, klif, dolina, meandry ● dopasowuje formę terenu do biegu rzeki, w którym możemy ją najczęściej zaobserwować ● obserwuje zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wywołane działalnością człowieka, podaje ich przykłady ● wskazuje negatywne i pozytywne zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wywołane działalnością człowieka ● podaje przykłady nazw miejscowości pochodzących od nazwiska ich założyciela, cech krajobrazu lub zawodu wykonywanego przez mieszkańców ● wyjaśnia różnicę między ochroną przyrody a ochroną środowiska ● wyjaśnia, na czym polega ochrona gatunkowa ● proponuje działania, które pozwalają na co dzień chronić przyrodę i środowisko
dostateczny			● wymienia, z czego składa się krajobraz ● rozpoznaje elementy krajobrazu należące do przyrody ożywionej i nieożywionej ● odróżnia składniki przyrody od wytworów działalności człowieka ● wyjaśnia, że skały są zbudowane z minerałów ● wymienia kryteria podziału skał

			• przyporządkowuje skały do odpowiedniej grupy • podaje przykłady 2–3 skał występujących w najbliższej okolicy • rozpoznaje po opisie główne formy ukształtowania powierzchni • wskazuje na ilustracji formy wypukłe • nazywa elementy wzniesienia i wskazuje je na ilustracji lub modelu • rozpoznaje na ilustracjach naturalne wklęsłe formy terenu • tworzy model doliny rzecznej • rozpoznaje elementy doliny rzecznej • porównuje formy wklęsłe i wypukłe • określa proporcje między rodzajami wód na Ziemi • wyjaśnia, co to jest źródło i ujście rzeki • opisuje wygląd doliny rzecznej w biegu górnym, dolnym i środkowym • podaje 3–4 przykłady zmian wywołanych działalnością człowieka w krajobrazie miejskim, wiejskim i przemysłowym • dokonuje oceny krajobrazu najbliższej okolicy • proponuje, jakie mogą być źródła nazw różnych miejscowości • podaje cechy parku narodowego, krajobrazowego, rezerwatu przyrody, pomnika przyrody • podaje przykłady gatunków wymarłych • wyszukuje na mapie parki narodowe, wskazuje ich liczbę i nazwę największego, najmniejszego, najstarszego i najmłodszego parku narodowego
--	--	--	--

dopuszczający			● podaje definicję krajobrazu ● dzieli krajobrazy na naturalne i kulturowe ● podaje przykłady krajobrazów naturalnych i kulturowych ● podaje definicję skały ● wymienia po jednym przykładzie skał litych, zwięzłych i luźnych ● obserwuje skałę i wymienia jej dwie cechy, np. barwę, twardość ● nazywa trzy główne formy ukształtowania powierzchni ● podaje nazwy naturalnych wypukłych form terenu ● tworzy model pagórka ● wymienia nazwy naturalnych wklęsłych form terenu ● rozpoznaje na ilustracji dolinę rzeczną ● wskazuje 2 różnice między formą wypukłą i wklęsłą ● wskazuje, której wody jest na Ziemi więcej – słonej czy słodkiej ● nazywa biegi rzeki ● podaje przykłady form terenu, które powstały przy udziale rzek oraz wód mórz i oceanów ● rozróżnia krajobraz miejski, wiejski i przemysłowy ● wyjaśnia pojęcie „degradacja środowiska” ● podaje: nazwę miejscowości, w której mieszka lub w której znajduje się jego szkoła, opisuje jej położenie oraz cechy wyróżniające ● wymienia formy ochrony przyrody występujące w Polsce ● podaje kilka sposobów, w jakie uczeń klasy 4 może chronić przyrodę i środowisko
---------------	--	--	---

niedostateczny		- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,	- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,
----------------	--	---	---

Ocena	Dział/rozdział programu nauczania	Wymagania na ocenę śródroczną z uwzględnieniem treści nauczania	Wymagania na ocenę roczną z uwzględnieniem treści nauczania
celujący	Korzystamy z mapy		• wykorzystuje inny niż taśma miernicza i kroki sposób na pomiar odległości w terenie • rysuje szkic z zastosowaniem legendy i zaznaczeniem przybliżonych odległości • samodzielnie rysuje plan np. pokoju, boiska, klasy, dokonując pomiarów i dobierając odpowiednią skalę • korzysta z atlasu, porównując ze sobą skale i szczegółowość różnych rodzajów map • odszukuje na mapie świata siatkę kartograficzną a na globusie siatkę geograficzną • korzysta z map cyfrowych do zaplanowania trasy wycieczki • odnajduje na mapie położenie różnych obiektów geograficznych • samodzielnie przygotowuje plan wycieczki, korzystając z planu i mapy wielkoskalowej; prezentuje klasie opracowany plan wycieczki
bardzo dobry			• porównuje dokładność pomiarów wykonanych za pomocą taśmy mierniczej i kroków

			● rysuje szkic okolicy szkoły zgodnie z instrukcją ● rysuje plan pokoju o znanych wymiarach z zastosowaniem skali ● przelicza jednostki (metry na centymetry) ● wyjaśnia, dlaczego globus nie jest mapą ● podaje przykłady map wykonanych w różnej skali ● wyjaśnia, dlaczego plan zawiera dużo szczegółów ● wyjaśnia, do czego na mapie jest potrzebna legenda ● podaje przykłady znaków punktowych, liniowych i powierzchniowych ● wskazuje różnice między mapą cyfrową a tradycyjną ● orientuje mapę za pomocą kompasu lub obiektów w terenie ● korzysta z mapy turystycznej podczas planowania wycieczki po nieznanym terenie
dobry			● wymienia sytuacje z życia codziennego, w których przydaje się umiejętność tworzenia szkicu ● orientuje wykonywany szkic ● mierzy odległości za pomocą kroków, przelicza odległość na centymetry ● rysuje przedmiot w skali innej niż 1:1 ● przelicza odległości w skali ● porównuje szczegółowość map o różnych skalach ● korzysta z planu ● rozpoznaje różne zapisy skali, potrafi je prawidłowo odczytać ● wyjaśnia pojęcie znaki kartograficzne

			• interpretuje znaki zamieszczone na różnych mapach • wyjaśnia, jak zorientować mapę za pomocą obiektów w okolicy • podaje odległość rzeczywistą na podstawie odległości na mapie
dostateczny			• wymienia podstawowe elementy szkicu • mierzy odległość za pomocą taśmy mierniczej • rysuje mały przedmiot w skali 1:1 • wyjaśnia, dlaczego do narysowania planu niektórych przedmiotów należy zastosować skalę • podaje rozmiar rzeczywisty przedmiotu, którego wymiary na planie wynoszą 1 cm × 1 cm • podaje różnicę między planem a mapą • porównuje skale ze sobą (mniejsza, większa) • wskazuje na mapie poszczególne elementy (tytuł, treść, legendę, skalę) • wyjaśnia, w jaki sposób na mapach zaznacza się kierunek północny • odczytuje informacje z mapy, posługując się legendą • wyjaśnia, jak zorientować mapę za pomocą kompasu • wyjaśnia, w jaki sposób obliczyć odległość rzeczywistą, korzystając ze skali liczbowej i podziałki liniowej
dopuszczający			• wyjaśnia, co to jest szkic • wymienia nazwy przyrządów służących do pomiaru odległości

			• podaje, w jakich jednostkach można podać odległości w terenie • wykonuje prosty szkic okolicy • przedstawia plan przedmiotu jako jego rzut z góry • wyjaśnia, do czego służy skala • wyjaśnia, co to jest plan i mapa • wymienia cechy każdego planu i mapy • wymienia elementy mapy • rozpoznaje znaki topograficzne w legendzie mapy • wyjaśnia, co to znaczy zorientować mapę • odczytuje informacje z legendy przydatne podczas planowania wycieczki
niedostateczny		- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,	- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,

Ocena	Dział/rozdział programu nauczania	Wymagania na ocenę śródroczną z uwzględnieniem treści nauczania	Wymagania na ocenę roczną z uwzględnieniem treści nauczania
celujący	Na wycieczce		• projektuje plakat zawierający znaki lub piktogramy opisujące zasady zachowania się wobec przyrody w najbliższym otoczeniu szkoły • wykonuje dokumentację fotograficzną napotkanych tropów zwierząt i określa, które zwierzęta je pozostawiły

			● tworzy album przyrodniczy zawierający min. 5 zdjęć i krótkie opisy obserwowanych elementów przyrody ożywionej i nieożywionej, które znajdują się w pobliżu szkoły
bardzo dobry			● analizuje swój dzień, określając ile czasu poświęca na wypoczynek czynny i bierny ● uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad turysty i analizuje każdą z nich ● dowodzi, że pomiędzy wysokością drzewa i długością jego cienia istnieje zależność pozwalająca obliczyć wysokość drzewa ● określa wiek drzewa na podstawie jego obwodu zmierzonego na wysokości 130 cm nad ziemią ● prowadzi obserwacje przyrody ożywionej i nieożywionej w pobliżu szkoły ● wyjaśnia, dlaczego tereny zielone są potrzebne zwierzętom i człowiekowi
dobry			● określa typ wypoczynku po podanej nazwie, zdjęciu lub rysunku ● wybiera właściwe ubranie na wycieczkę ● proponuje odpowiedni zestaw narzędzi do pracy w terenie, dostosowany do celu obserwacji ● korzysta z przewodnika lub aplikacji do rozpoznawania roślin w celu oznaczenia nieznanych roślin w okolicy szkoły ● odróżnia pokrzywę od jasnoty
dostateczny			● proponuje przykłady wypoczynku biernego i czynnego ● wyjaśnia, jak należy zachowywać się w czasie burzy ● wyjaśnia, jak chronić się przed skutkami upału

			● podaje nazwy przyrządów do prowadzenia obserwacji i pomiarów zaprezentowanych przez nauczyciela (mogą być na zdjęciu lub rysunku) ● rozpoznaje znane gatunki roślin rosnących w pobliżu szkoły ● obserwuje zwierzęta w pobliżu szkoły
dopuszczający			● wymienia rodzaje wypoczynku ● wymienia zagrożenia pogodowe (burza, upał) ● wylicza zasady ruchu drogowego, które dotyczą pieszego ● wymienia przyrządy do prowadzenia obserwacji przyrodniczych, które warto zabrać na wycieczkę ● dokonuje obserwacji zgodnie z instrukcją nauczyciela ● podaje przykłady roślin rosnących w pobliżu szkoły ● podaje cechy roślin nadających się na żywopłoty ● wskazuje miejsca w pobliżu szkoły, gdzie możemy zaobserwować elementy przyrody
niedostateczny		- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,	- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z przedmiotu nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu,

Dostosowanie Przedmiotowego Systemu Oceniania z przyrody do możliwości uczniów ze specjalnymi wymaganiami edukacyjnymi :

1. Uczniowie posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego są oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni.
2. Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia posiadającego opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się.
3. W stosunku wszystkich uczniów posiadających dysfunkcję zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.

Rodzaje dysfunkcji:

- **Dysgrafia:** - dostosowanie wymagań będzie dotyczyło formy sprawdzania wiedzy, a nie treści. Wymagania merytoryczne, co do oceny pracy pisemnej, są takie same, jak dla innych uczniów, natomiast sprawdzenie pracy może być niekonwencjonalne. Np., jeśli nauczyciel nie może przeczytać pracy ucznia, może go poprosić, aby uczynił to sam lub przepisać ustnie z tego zakresu materiału. Może też skłaniać ucznia do pisania drukowanymi literami lub na komputerze. Nie oceniamy czytelności rysunków, a jedynie ich poprawność.

- **Dysleksja:** dostosowanie wymagań w zakresie formy: krótkie i proste polecenia, czytanie polecenia zadania na głos, objaśnianie dłuższych poleceń; wydłużenie czasu pracy. W zadaniach dotyczących:

- nauki nazw biologicznych, definicji , terminologii z dziedziny biologii chemii i fizyki,
- interpretowania wykresów i schematów

Agnieszka Galińska